Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 287. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 28-го ЖОВТНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 287. JERSEY CITY and NEW YORK. TUESDAY, OCTOBER 28, 1952. VOL. LX.

СПОВІЩАЮТЬ ПРО ЗГОДУ В ВУГІЛЬНІЙ ДІЛЯНЦІ

Вашингтон. — Страйк шахтарів м'якого вугілля мабуть закінчений, якщо будуть виконані точки умови, заключеної у приявности урядовців стабілізації цін між підприємцями й головою юнії вугільних шахтарів, Джаном Л. Луїсом, що явилися в Білому Домі у неділю на заклик президента Трумана. Президент оголосив оповістку з конференції, яка тривала 24 мінути. В оповістці сказано, що він видав був заклик за поворот до праці до 350,000 шахтарів, які вийшли на страйк на знак протесту проти зниження Радою Стабілізації Цін на 40 центів платні умовленої в контракті між підприємцями й юнією. У відповідь на заклик Луїс обіцяв „співпрацювати з президентом" — сказано в комунікаті Трумана. Коли репортери запитали Луїса про його становище, він відповів: „Все, що каже президент, правильне". Конференція відбулася кілька годин перед виїздом президента в останню передвиборчу подорож. — З інших джерел звісно, що Луїс згодився видати заклик до шахтарів, щоб вони повернулися до роботи негайно. Заки Рада Стабілізації Платні проголосить своє відношення до нової умови, підприємці складатимуть недоплачених 40 центів денно до спеціяльного фонду, з якого вони будуть повернені шахтарам, коли прийде нове вирішення. Тимчасом шахтарі вдоволятимуться підвишкою по $1.50 денно.

Викінчують переслухання для зміни нового іміґраційного закону

Вашингтон. — Від понеділка почала президентська комісія в справі іміґрації й натуралізації кінцеву фазу переслухання свідків і знавців для введення змін нового іміґраційного закону, відомого під назвою МекКаррана-Волтера. Закон був ухвалений понад вето президента 27 червня 1952 р., але він став предметом передвиборчої кампанії до цієї міри, що навіть ген. Айзенгавер у своїй промові в Нюарку, Н. Дж. признав потребу його зміни тому, що він вводить расову, національну й релігійну дискримінацію. Цей закон набере правної сили щойно з днем 24 грудня, а уряд ще не поробив жадної підготовки до його виконання. Тому, що президент Труман доручив комісії бути готовим з студіями над зміною закону до 1 січня 1953 р., комісія переслухуватиме свідків до середи, після чого вона поїде по інших містах країни. Досі вона переводила переслухання в десятьох містах. Зголошено понад 250 свідків, одначе з них переслухано тільки мале число. У Ню Йорку кол. комісар іміґрації назвав закон МекКаррана „неамериканським", закидаючи йому прихильність до північних етнічних груп. Він ствердив, що нові іміґранти, які приїхали як ДіПі, хоч походять зі східніх европейських країн, льояльно відносяться до нової країни.

Померла Мері Ґаннет, піонерка-суфражистка

Рочестер, Н. И. — Проживши 98 років життя, тут померла Мері Т. Л. Ганнер, відома піонерка в еманципаційнім русі жінок з минулого сторіччя. Вона змагалась спершу за заведення права голосування для жінок, а після того за допущення дівчат на студії до університету. Її праця увінчалася успіхом саме на початку нового сторіччя, коли університет в Рочестер почав приймати жінок на науку в 1900 році. Ґаннет була теж звісна з підтримування непопулярних кампаній, як напр. за рівноправність негрів. Для цієї цілі співпрацювала з негритянським провідником Букером Т. Вашингтоном та Норманом Тамесом. Вона народилася в родині квейкрів в Алтуна, Па., вийшла заміж за проповідника, а її дочка Луїс С. Ґаннет працює як літературний критик при „Н. И. Геральд Трибюн".

Новий ракетовий бомбардувальник

Сіятл, у стейті Вашингтон. — Повітряні сили подають до відома, що, після одної-двох поновних проб, буде відданий до вжитку новий ракетовий бомбардувальник Бі-52. Його вважають за стратофортецю, міжконтинентальних летів для бомбардування ворожих територій. Військові кола прив'язують до нового бомбардувальника великі надії. Репортери, що приглядалися одній з проб з новим літаком, кажуть, що він виявив справність у вилеті з літунської підскочні, хоч його довжина сягає 153 стіп, а розп'яття крил 185 стіп. Щоб мати точну картину справности нового бомбардувальника, фільмові підприймства зужили 1,700 стіп фільмової стрічки.

ЗАВЗЯТА ПЕРЕДВИБОРЧА КАМПАНІЯ В ОСТАННІМ ТИЖНІ

Перед закінченням виборчого періоду за здобуття 531 голосів Виборчої Колеґії, складеної з електорів усіх стейтів піде завзята передвиборча кампанія не тільки самих кандидатів обидвох великих політичних партій, але й інших кандидатів на різнородні виборні становища і членів та прихильників партій. Уступаючий президент, Гарі Труман, вибрався в останню передвиборчу подорож на допомогу Демократичній партії. Від понеділка в південь до суботи ввечір Труман переїде з промовами стейти Огайо, Індіяна, Міннесота, Айова, Ілиной, Мішіґен і Мізурі. За цей час він виголосить 40 промов, між ними шість більших. Остання буде в Ст. Луїс в суботу, після чого президент поїде до свого дому в Індепенденс, у стейті Мізурі, для віддання свого голосу.

Республіканський кандидат на президента, ген. Двайт Д. Айзенгавер, у промові в Олбені, у стейті Ню Йорк, в п'ятницю ввечорі, наче у відповідь на вимогу през. Трумана, щоб він виявив свій плян в справі перемоги в Кореї, заявив, що на випадок обрання його президентом, він поїде самий до Кореї, щоб довести до швидкого й гонорового закінчення війни. У суботу він об'їздив нюйоркські дільниці, замешкалі неграми й порторіканцями і обіцяв, що за його часів не буде дискримінації всюди, „де він тільки зможе щось зробити".
до Бостону.

Демократичний кандидат, Адлей Е. Стівенсон, об'їхав у п'ятницю й суботу кілька міст стейту Ню Йорк, а потім поїхав до стейтів Нової Англії. У Бостоні він сказав, що плянована подорож Айзенгавера до Кореї повинна відбутися зараз, а якщо йдеться про мир, то це залежить від Москви. А Москва тільки тоді буде рахуватися з Америкою, якщо ціле її населення буде солідарне. Зрештою промова в Бостоні була зосереджена на засобах для поборювання комунізму, як найбільшого ворога Америки унутрі і світі.

„УКРАЇНСЬКЕ ПІДПІЛЛЯ СТАНОВИТЬ ПЕРШУ ЛІНІЮ ОБОРОНИ АМЕРИКИ" — ТВЕРДИТЬ СЕН. АЙВЕС

Українські жертви в боротьбі за волю не будуть даремні — запевняє сен. Ґрін

КОЛО 4,000 УЧАСНИКІВ НА ВЕЛИЧАВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В НЮ ЙОРКУ В ДЕСЯТУ РІЧНИЦЮ УКРАЇНСЬКОЇ ПОВСТАНЧОЇ АРМІЇ ПІДДЕРЖУЮТЬ УКРАЇНСЬКИЙ ВИЗВОЛЬНИЙ РУХ

Ню Йорк. — „Чому Совєтський Союз не нападає тепер на нас, заки ми ще потрапили змобілізувати нашу оборону, заки ми потрапили перемінити доляри в літаки, кораблі, гармати і танки? Я можу подати вам одну з причин. Вона сьогодні, можливо, становить найбільшу перешкоду для Совєтів. Кремль боїться підпільних рухів на своїй власній території. Він переляканий думкою, що коли б він скерував свою військову силу на війну назовні, тоді за боєвими лініями підніметься підпілля та розіб'є в порох владу Кремля. Іншими словами, підпольні рухи на Україні та в інших країнах за залізною заслоною становлять сьогодні першу лінію оборони для наших власних З'єдинених Держав Америки. Ці підпольні рухи — це наші союзники. Це наша сила. Це могутня перешкода для загальної війни. І це є одною з головних двох причин, чому я продовжую домагатись, щоби наш уряд дав більшу допомогу і заохоту та інспірацію підпольним арміям — яким сьогоднішнє зібрання віддає так заслужену і таку вимовну пошану." — Це слова знаменитої промови сенатора Ірвінґа Айвеса з Ню Йорку на великій українській маніфестації в Ню Йорку, влаштованій в неділю, 26-го жовтня після полудня в Манґеттен Сентер окремим Громадським Комітетом та на заклик Українського Конґресового Комітету для вшанування 10-річчя Української Повстанської Армії. Подібно одушевляючі запевнення дав другий визначний американський промовець, сенатор Теодор Френсіс Ґрін з Ровд Айленд. „Я користаю з цеї нагоди, — говорив він — висловити мою найсердечнішу надію, що ваші безперестанні зусилля для визволення України будуть здійснені та що ті, які віддали своє життя за волю України, не зробили цього даремно."

Маніфестацію започаткував Український Хор „Думка", під дириґентурою п. О. Микитюка, відспівавши американський і український національні гимни. Після того, голова Громадського Комітету пполк. Р. Долинський відкрив її вступним словом, згадуючи коротко про тяглість визвольних змагань українського народу та його активної визвольної боротьби, яку в 1917-1918 рр. започаткували армії УГА і УНР та яку сьогодні продовжує УПА. На його заклик кількатисячна маса приявних вставанням з місць та мовчанкою, при звуках сурми, вшанувала пам'ять тих усіх, що життя віддали в боротьбі за волю України. Після того Володимир Бакад, старший заступник краєвого командanta Українсько-Американських Ветеранів, передав в їх імені вояцький привіт воякам УПА. „Ми склонюємо наші голови перед тими хоробрими українськими чоловіками і жінками, що життя своє віддали в боротьбі за волю своєї української Батьківщини; ми вітаємо тих, які ще продовжують свою героїчну боротьбу за вільну і незалежну Україну" — говорив він.

Виступи промовців

Дальше ведення маніфестації перебрав адв. Степан Ярема, виголошуючи коротку вступну промову. Пригадуючи, як колись Юрій Вашинґтон перед великими рішеннями молився за єдність народу, так і ми, українці, перед нашими рішеннями повинні просити Всевишнього, щоб подав нам єдність мислення і діл. — На заклик п. Яреми приявні встали та короткою медитацією попередили маніфестацію. Після того адв. Михайло Пізнак представив випробуваного приятеля української визвольної справи, сенатора Ірвінґа Айвеса, що й виголосив свою пам'ятну промову, на закінчення якої він твердив: — „Народи в багатьох захоплених Совєтами країнах є людьми нашого покрою — вони люблять людську волю. Вони наші рідні. Їхні підпольні зусилля ведуться в ім'я тих самих ідеалів, в які ми, американці, віримо з цілого нашого серця... Підпольні армії України — та всі інші подібні підпольні армії — символізують найглибші переконання Америки. Вони боряться за все те, в що ми віримо. Я запевняю вас, що нічого менше, як тільки наша щедра підтримка, нічого іншого, як тільки наші найсеріозніші зусилля для їхнього визволення можуть віддзеркалювати справжній американський дух. З'єднаймо наші голоси і наші зусилля, всіх нас тут зібраних, в домаганні, щоб наш нарід міг висловити справжню відвагу і льояльність та запал, що є в наших серцях. Ми знаємо, що ці в підпольних рухах в Европі є нашими кровними братами. Будьмо разом з ними!" — Промову сенатора Айвеса приявні переривали багато разів довгими оплесками.

Д. Галичин: „Нехай вічна буде слава, же през шаблі маєм права."

Після коротких привітів, зокрема від представника Української Національної Ради в ЗДА, керманича її ресорту закордонних справ д-ра Степана Витвицького, та від Закордонного Представництва УГВР з Европи та від ООЧСУ, які відчитав секретар Громадського Комітету д-р Василь Вишиваний, з промовою виступив голова Українського Народного Союзу та діючий заступник голови УККомітету Дмитро Галичин. Боротьба Української Повстанської Армії проти німецьких наїзників під час війни і проти совєтських окупантів за ввесь час видвигнула сьогодні українську визвольну справу в світі та поставила її в центр міжнародного заінтересування та міжнародних змагань до тривкого і справедливого миру в світі, — говорив промовець. При цьому він звернув увагу, що тоді, коли про українську повстанську боротьбу сьогодні знає і говорить ввесь світ, коли її потвердили теж останні втікачі із Совєтського Союзу, то між нами ще є такі, які хотіли б цю активну боротьбу українського народу за волю квестіонувати. Промовляючи від УККомітету п. Галичин пригадав, що коли в 1933 році американська преса ще не могла повірити в повідомлення про страшний голод в Україні, то сьогодні, в результаті боротьби УПА, вона вважає Україну ключем до світового миру. Власне боротьба УПА здійснює те, до чого закликав великий гетьман Мазепа, аби „вічна була слава, що през шаблі маєм права". До цього у відповідній мірі причиняться на американській землі УККомітет, відповідно популяризуючи героїчну боротьбу УПА та мобілізуючи для неї всебічну допомогу.

Виступ полк. УПА Ю. Калини-Лопатинського

Інтересні подробиці про боротьбу Української Повстанської Армії подав черговий промовець, полк. УПА Юрій Калина-Лопатинський. Згідно з достовірними інформаціями, в боротьбі проти УПА згинуло досі понад 35,000 большевиків та представників большевицького окупаційного режиму в Україні. Ще в останньому часі совєтська преса повідомила, що 28 високих представників совєтського режиму в Україні наділено високими відзначеннями „за боєві заслуги", очевидно за „боєві заслуги" в боротьбі проти УПА. Подробиці доповіді цього визначного представника УПА будуть своєчасно опубліковані окремо.

Промова адв. М. Пізнака

Про значення і характер боротьби УПА говорив теж адвокат Михайло Пізнак, стверджуючи насамперед, що власне боротьба УПА виявляє та заперечує „велику брехню" Сталіна та його внутрішньої і міжнародної політики. Промовець підкреслив непереможність цеї збройної сили українського народу власне тому, що вона має підтримку цілого народу. УПА веде свою боротьбу насамперед проти совєтського окупаційного режиму та його представників і на випадок війни до неї прилучаться напевно не тільки інші поневолені совєтами народи, але й частини совєтської армії та разом знищать терористичну владу Кремля. Боротьбу УПА влучно схарактеризував недавно Ворлд Телеґрам, твердючи, що Україна, наче Фенікс, завжди підноситься з попелища та завдає найбільших ударів Кремлеві.

Признання сенатора Ґріна

Велике признання для української визвольної боротьби висловив сенатор Ґрін, порівнюючи цю боротьбу з визвольною боротьбою З'єдинених Держав. „Як відважні мужі Американської Революції — говорив він — повстали до боротьби проти імперіялізму і за волю, так і Українська Повстанська Армія повстала за волю України. Жаден імперіялізм не зможе вдержатися там, де нарід хоче бути вільний" — говорив сенатор.

Хвилюючі спомини Я. Турянської — учасниці рейду УПА

Хвилюючі картини з участи жінок в українському повстанському русі драматично змалювала учасниця рейду відділів УПА на захід, Ярослава Турянська, яка в 1948 році, разом з іншою учасницею визвольної боротьби, зі зброєю в руках пробилася на захід і перед кількома місяцями приїхала до цеї країни. Її спомини були найбільш драматичною частиною недільної маніфестації.

Виступи промовців завершив інший учасник рейду відділів УПА на захід, Евстахій Несторук.

Концертова частина програми

В концертовій частині програми, крім хору „Думка", що відспівав національні гимни на початку маніфестації, виступив ансамбль бандуристів під проводом Степана Ганушевського, що виконав кілька переважно повстанських пісень, та виступ об'єднаних хорів: — Метрополітального, „Думки" і „Бояна", що під дириґентурою Степана Марусевича відспівали „Думу" Гайворонського та „Не пора" на закінчення. Резолюції англійською мовою відчитав Володимир Бакад, а українською мґр. Рицар. Впорядчиками на залі були члени Пласту і СУМА, що теж перевели в перерві збірку фондів на покриття видатків зв'язаних з маніфестацією. Місцева преса, зокрема Ню Йорк Таймс і Геральд Трибюн, надрукували довші повідомлення з цеї маніфестації, звертаючи головну увагу на виступ сенаторів Айвеса і Ґріна. На маніфестації були приявні кореспонденти теж інших американських газет та пресових аґенцій.

Помер Василь Гришко — один з найстарших піонерів

Алентавн (Пеннсилвенія). — В неділю, 26 жовтня, помер в 75-тім році життя Василь Гришко, довголітній член У. Н. Союзу (від 1902 р.), загально відомий старшому поколінню з широкої діяльности на громадсько-культурному полі. Покійний прибув до ЗДА молодим хлопцем з села Щавне, Західна Україна (Лемківщина). Велику частину свого життя присвятив освітній праці, видаючи власним коштом цілий ряд книжечок для народу та часопис „Шершень". Сам був друкарем і накладчиком; мав теж книгарню, щоб таким чином помагати ширити просвіту, зокрема серед своїх земляків з Лемківщини, охороняючи їх перед москвофільськими впливами. В У. Н. Союзі не було десятками років ні одної головної конвенції, на якій Покійний не був би секретарем. Його вибирано постійно до Головного Уряду УНСоюзу, в якому він був і заст. головного предсідника, і головним контрольором, а гол. радним був уже тому 50 років. Його спогади про видавничу діяльність використані в Пропамятній книзі УНСоюзу з 1936 р. Похорон Покійного, який належав останніми роками до 147 Сід. УНСоюзу в Алентавні, відбудеться в середу, 29 жовтня, о год. 9 рано з дому жалоби: 161 Tilghman Street, Allentown, Pa.

Комуністичний світ робить із Сталіна бога

Париж. — Появилося нове число видання Комінформу, в якому комуністи усіх країн величають Сталіна немов бога, хоч вони не вірять у Бога і вважають релігію за шкідливу для народу. Знана еспанська комуністка Ля Пасіонарія пише: „Слава великому провідникові і вчителеві прогресивного людства, товаришеві Сталінові!" Грецький комуніст Захаріядес пише, що грецькі матері моляться в такий спосіб: „Боже, вкороти наші роки і додай за них кілька хвилин життя Сталінові. Нас так багато, що він житиме вічно!" Такі самі заяви складають китайські, мадярські та інші комуністи. На Мадярщині твори Сталіна видали в 2,630,000 примірниках, а подібні видання приготовляються для Китаю, Чехії і Румунії. Західний світ не може розуміти того обожання Сталіна, якого сам Ленін не дуже шанував. В історії вже був такий час, коли римські імператори проголошували себе „богами", але то було перед двома тисячами років, а комуністи — це найбільше „поступові" люди.

Рим. — Прем'єр Де Гаспері промовляв у палаті послів і заявив, що італійські комуністи навіть при допомозі Росії ніколи не зможуть захопити владу в Італії. 71 річний прем'єр сказав, що його урядовці пильно дбають про те, щоб комуністичні боївки ніколи не могли діяти як „саботажники" та грабіжники.

РОЗМІЩЕННЯ СОВЄТСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ ПОТВЕРДЖУЄ ПІДГОТОВКУ ДО ВІЙНИ

Москва. — Звіти на партійному з'їзді в Москві виказують, що совєтський уряд в останніх роках цілком змінив розміщення індустрії в країні, переносячи промислові центри головно в долину Волги і за Урал та розпорошуючи їх по великому просторі, забезпечуючи її в той спосіб перед масовим знищенням з повітря або перед захопленням чужими військами в прикордонних совєтських районах на випадок війни. Звіт голови комісії державного плянування Максима З. Сабурова доказує, що це власне було метою совєтської політики та її виразної підготовки до війни. Цей факт потверджують теж заяви та звіти інших володарів в Кремлі. На підставі проголошених даних можна твердити, що Україна сьогодні вже перестала бути головним центром важкої совєтської індустрії та що цей центр перенесено 1,000 і більше миль на схід за Урал та в долину Волги. З тих самих звітів виходить, що цю індустрію тепер розкидано по великих просторах так, що захоплення одного чи більше районів чужими військами, або знищення одного чи більше районів з повітря було б без порівнання меншою загрозою для совєтської воєнної машини, ніж це було з початком другої світової війни. Це відноситься головно до нафти, заліза і вугілля, отже головних стратегічних матеріялів. В 1940 році головні джерела совєтської нафти були в Баку та взагалі на Кавказі, продукуючи 27,000,000 метричних тонн річно, або 80% цілої совєтської нафтової продукції. Сьогодні там продукується вже тільки 23,000,000 метричних тонн річно, що становить менше ніж половину загальної продукції. Натомість в районах Волги і Уралу, де в 1940 році продуковано тільки 2,000,000 метр тонн, отже заледви 7% загальної продукції, тепер вже продукується 19,000,000 тонн, отже приблизно 40% загальної продукції. Те саме відноситься до продукції вугілля, заліза і сталі. Тоді, коли в 1940 році Донецький Басейн продукував приблизно половину всього совєтського вугілля, сьогодні він дає заледве третю частину загальної продукції. Відносно заліза і сталі — в 1940 р. в районі Волги і Уралу продуковано тільки 29% цих основних воєнних матеріялів, а сьогодні там продукується вже понад 31% сталі і понад 44½ заліза. Із загальної статистики виходить, що московське державне плянування намагається насамперед відібрати Україні її питому промислову вагу, з чого можна вносити, що власне Україну приготовляє Москва знову на головний терен війни, або не має надії на її вдержання при совєтській імперії.

Комуністи демонструють проти іранського шаха

Тегеран, Іран. — В неділю іранський шах святкував 33 уродини. З того приводу шах із своєю жінкою був присутній на руханкових вправах на стадіоні. Нагло комуністи зачали кричати „Смерть шахові!". Студенти військової академії кинулися на комуністів і під час тієї бійки зранили кількадесять комуністів, в тому трьох поважно. Комуністи розкидували летючки, із ворожим шахові змістом. Іранський шах Мохаммед Різа Паглеві та його жінка, королева Сорая, мусіли вислухати комуністичних окликів: „Геть із Паглеві!", „Геть із королівством!", „Смерть шахові". Після бійки на стадіоні комуністи поширювали летючки на вулицях головно недалеко амбасади ЗДА. Загально гадають, що шах не виступає проти західних держав, проти яких виступають тепер в Ірані від часу, коли виник англо-іранський спір за нафту. Шах обняв владу в Ірані в вересні 1941 року. — Вашингтон. — Президент Труман вислав такі побажання іранському шахові: „З приводу народин Вашої Високости приємно мені переслати вітання Вашій Високості та іранському народові від народу ЗДА".

Польща „вибрала" новий сейм

Варшава. — В неділю відбулися вибори до польського сейму на основі нової конституції, що її схвалили на початку цього року. Ці „вибори" не були жадними виборами, бо була там тільки одна листа так званого Національного фронту. На цій листі на перших місцях усіх 67 виборчих округах був президент Берут, але він вибрав собі тільки те місце, що було у першій варшавській виборчій окрузі. Не було жадної виборчої кампанії, тільки на вічах виясняли гасла і програму однієї Комуністичної партії. Старих і хворих виборців привозили автами до виборчих льокалів. Згідно з новою конституцією такі виборчі комедії мають відбуватися що чотири роки, а право голосування мають усі польські громадяни, що закінчили 18 років життя. Також військо має право голосувати. Один сеймовий посол припадає на 60,000 мешканців. „Вибори" відбувалися в той спосіб, що виборець відчитував виборчу листу перед комісією, складав її та кидав до виборчої урни. В кімнаті було також заслонене місце, де виборець міг іти і робити зміни на листі, але, мабуть, не багато було таких сміливих, щоб хотіли користати з того „права тайних виборів".

МОСКВА ПИШЕ ПРО „ДОКАЗИ" НЕПОРОЗУМІННЯ МІЖ ЗАХОДОМ

Москва. — Совєтські найбільші щоденники в Москві „Правда" і „Ізвєстія" видрукували довгі передові статті про те, що на Заході вже розпочався той конфлікт про який писав Сталін напередодні з'їзду Комуністичної партії, та пророчив, що війна між капіталістичними державами неминуча. Як „докази" тієї війни „Правда" вказує на зріст німецького та японського промислів, які завойовують англійські ринки збуту. „Ізвєстія" в редакційних статтях як доказ непорозуміння між західними державами наводить той факт, що на денний порядок ОН взяли справу Південно Африканського Союзу і Тунісу та Марокко. „Ізвєстія" згадують також про невдоволення в Франції в справі Німеччини, та про протиамериканське становище лівого крила Лейбуристської партії в Англії. Та західний читач знає, що ті непорозуміння між демократичними державами це ще не ознаки „війни" між ними, про яку мріють Совєти та їхній „вождь" Сталін.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

ГОЛОСИ ЕТНІЧНИХ ГРУП

Раз на чотири роки можна чути в Америці про „національні" чи „етнічні" групи. Це не значить, що ті групи не дають про себе знати в кожний час і тільки пробудужуються зі сну раз на чотири роки і то тоді, коли маємо вибирати нового президента країни та рішати, яка має бути більшість в Конґресі, демократична чи республіканська. Так не є, ті етнічні групи існують та діють ввесь час, тільки ними не цікавляться політичні кола в такій мірі, як це буває в час виборів.

Етнічні групи — це мільйони голосів, десятки мільйонів! Це велика сила, але не зорганізована і ледве чи взагалі можна б її зорганізувати в одну цілість. Проте при кожних виборах чуємо про „польські" чи „слов'янські" голоси, „німецькі" „жидівські" чи „негерські" і т. п. Також і українська етнічна група виступає при виборах зі своїми ґолосами, включаючись у загальний бльок етнічних груп, що мають свої представництва в кожній з головних партій.

З голосами етнічних груп є до певної міри те саме, що й з „робітничими голосами". Ніхто певно не знає, як голосують робітники. Так теж не знати, як голосують громадяни, приналежні до різних етнічних груп. Але загально відоме, що певні речі дуже часто заважують, чому громадяни якоїсь етнічної групи голосують на кандидатів цеї чи іншої партії. Бувають випадки, як от з польською групою в минулих президентських виборах, що вона заявилась через Розмарека, президента Конґресу Американської Польонії, проти демократів з приводу угоди в Ялті. Але такі групові заяви не дуже подобаються американцям. Тому саме так накинувся на американських поляків відомий коментатор Пеґлер Вестбрук, закидаючи їм брак „американського патріотизму", коли керуються, як громадяни ЗДА, інтересами чужої країни, а не в першу чергу, Америки.

Хоч всі ми голосуємо індивідуально й ніхто не може сконтролювати, як ми голосуємо, є такі певні факти, яких годі не завважити. Наприклад, загально відоме, що в 1948 році заважили дуже багато на перемозі Трумана „німецькі голоси". Це дається пояснити зміною американської політики відносно Німеччини і провалом політики Морґентава мол. (секретаря скарбу за Рузвелта), що був за поділом Німеччини на самостійні області та переміну її на хліборобську країну. Знов цього року чуємо багато про „негерські голоси", які тісно зв'язуються з цивільними правами, за які велася завзята боротьба в Конґресі.

Та найбільшого розголосу набрала проблема „жидівських голосів", яка виринула з приводу виборчих аналіз, які переводить у своїх статтях Семюел Лубелл в газетах Скрипс-Говарда. В одній з тих статтей він згадав також і про жидівську етнічну групу та „жидівські голоси", що готові звернутись проти ген. Айзенгавера за те, що він у спілці з „ізоляціоністами" та попирає кандидатуру сенатора Джозефа Р. МекКарті, який нагадує жидам своєю поведінкою гітлерівські часи. Таке враження відніс Самюел Лубелл з розмови з жидами. На те зареаґували жиди, а між ними навіть дуже визначні особи з американсько-жидівського світу, заявляючи, що ніяких „жидівських голосів" нема та що кожний американець жидівського походження голосує так, як інший американець. Зокрема деякі з них взяли ще в оборону ген. Айзенгавера, відмежовуючи його, як від „антисемітизму", так і „ізоляціонізму".

Проте й ці заяви, як слушно підкресляє Лубелл, не можуть змінити тої обставини, що навіть самі головні партії апелюють до таких сентиментів різних етнічних груп, які зв'язані з їхнім походженням, знаючи, що якраз вони відіграють дуже поважну ролю при голосуванні, хто має засісти у Білому Домі та Конґресі.

НАРОДОВБИВСТВО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

„Пане Трігве Лі і делеґати вільних країн: як довго ви засідатимете з бандитами з Кремля? Погляньте на їхні руки і ви побачите на них кров наших батьків і матерей!" — сказано в одній з летючок, які масово поширювали члени ДОБРУС-у і ОДУМ-у під час протисовєтської демонстрації під будинком Об'єднаних Націй в день відкриття теперішньої сесії Генеральної Асамблеї 14-го жовтня. Тиждень після того Комітет Вільних Трейд-Юніонів Американської Федерації Праці проголосив достовірні і перевірені дані, що китайські комуністи впродовж останніх 5 років убили щонайменше 14,000,000 людей, вважаючи їх противниками комунізму. Міжнародній лексикон „збагатився" словом „ліквідація", яке означає масове винищування цілих національних, релігійних чи расових або політичних груп. Переговори в справі перемир'я в Кореї припинено, бо комуністи вимагають примусової видачі їм кількадесять тисяч полонених, які цілком виразно заявили, що волють згинути на місці, ніж вертатись до своїх опанованих тепер комуністами країн.

Це тільки фраґменти з політичного розвитку в останніх часах, які тільки характеризують, але аж ніяк не вичерпують повідомлень про народовбивство. На цю тему могли б багато дечого сказати — і кажуть — втікачі із Совєтського Союзу та сателітських країн. Що більше, вистачить прочитати звідомлення з останнього з'їзду комуністичної партії в Москві, де в кожній промові і в кожній заяві повно закликів до „безпощадної ліквідації" антикомуністичних „ворогів народу", до яких зараховується величезна більшість бездольного населення червоної імперії. Все це більше ніж потверджує, що Вінниця, Катинь, голодний 1933-тій рік в Україні та безліч інших страшних актів народовбивства продовжується на цілому величезному просторі світу, над яким повіває зловіщий червоний прапор.

В таких обставинах треба вважати щонайменше за дивну поведінку вільного світу та його керівників. Вони ж знають, повинні і мусять знати, що діється за большевицькою залізною заслоною. Вони знають, що там народ гине від куль в потилицю, або в страшних каторжних таборах смерти. Вони ж недавно, під час боїв в Кореї, натрапляли на десятки американських вояків, що були попали в комуністичний полон, та яких залишено із пов'язаними дротом руками та кулею в потилиці. Як же тоді розуміти всі теперішні заяви про „можливість співжиття" та про бажання миру з виродками, що на людських трупах і крові прийшли до влади та народовбивством при цій владі вдержуються?

Ню Йорк Таймс, коментуючи повідомлення Американської Федерації Праці про народовбивство в комуністичному Китаю, обмежується до віри й переконання, що кулями не можна вбити ідеї. Правильно, кулями ніхто не вбив ідеї, але невже ж світ впав сьогодні вже аж так низько, що може дозволити на вбивство мільйонів людей і простягати вбивникам руку до згоди і миру? На яку моральну силу можуть розраховувати Об'єднані Нації, коли в них засідає згадана українськими демонстрантами банда злочинців з Кремлю, що мають на руках кров мільйонів невинних людей? Справді: о темпора, о морес! — що за часи і що за звичаї! Коштом мільйонів жертв крови і майна розгромлено одного світового злочинця Гітлера, щоб опісля дати вільну руку другому бандитові — Сталінові, перед злочинами якого бліднуть сьогодні злочини Гітлера і його ґештапівських катів. Тимчасом ніхто інший, тільки колишній „генеральний прокурор" совєтської катівні, проклятої слави Андрей Вишинський, стискає в Ню Йорку руки західним дипломатам та своїм „ветом" навіть забороняє їм розглядати справу народовбивства.

М. Чубатий

Чи відкликувати Ялтську умову?

I.

Американська закордонна політика стала в теперішній президентській виборчій кампанії предметом гарячої дискусії обох великих американських партій. Республіканці критикують політику демократів, відшукуючи в ній причину всього зла на світі й Америці. Демократи, творці тої політики, спихають всю вину зла на перфідність совєтського партнера з часів другої світової війни.

Найбільша метушня республікансько-демократичної полеміки зосередилася около Ялтської умови з лютого 1945 року, заключеної поміж Рузвелтом, Чорчилом та Сталіном. Ялтська умова властиво клала фундамент під новий порядок світу по ліквідуванню другої світової війни та накреслювала межі впливів трьох переможних потуг. Демократи стоять на становищі, що Ялтська умова в засаді добра та відповідала тогочасним політичним силам трьох партнерів. Не є зла сама Ялтська умова, говорять демократи, але зло в цім, що большевики в перфідний спосіб не дотримали постанов цеї умови і підступно опанували при допомозі своїх комуністичних попихачів Польщу, Румунію, Болгарію а потім Угорщину та Чехословаччину. Тому нема потреби відкликувати Ялтську умову, а треба тільки змусити большевиків привернути її зміст.

Республіканці ж твердять, що Ялтська умова є зла сама в собі, бо добута большевиками в підступний спосіб при допомозі таких „американських дипломатів" як Алджер Гісс, в часі, коли през. Рузвелт вже фізично догоряв та не мав умових сил орієнтуватись в складній ситуації. За відкликанням Ялтської умови офіціяльно заявився республіканський кандидат на президента ген. Айзенгавер та його дорадник в справах закордонної політики Джан Фостер Доллес, сподіваний секретар стейту на випадок побіди республіканців у виборах. Замітне, що все вздержливий „Ню Йорк Таймс", який звичайно відзеркалював офіціяльні погляди американської закордонної політики, в недільним числі з' 19 жовтня ц. р. теж в редакційній статті заявився перший раз за відкликанням Ялтської умови.

По приписам американської конституції відкликання Ялтської умови можна зробити законним способом тільки відповідною постановою американського Сенату. Як відомо, міжнародні умови мусить потвердити Сенат, натомість президент може підписувати прелімінарні договори на власну руку. А що границя моміж повними умовоми та прелімінарними договорами хитка та вповні залежна від інтерпретації Сенату, так Сенат може Ялтську умову признати за повноправний договір і як такий відкинути. Того не зробив він продовж останніх сім літ, але теоретично міг би це зробити й по сьоми роках, стверджуючи, що президент Рузвелт присвоїв собі в цім випадку компетенцію Сенату.

Ялтська умова життєво заторкає також Україну, тому для нас не є байдужим, як Америка віднесеться до Ялтської умови. Умова ця складається з трьох частин; з явної, з тайного додатку та з практичного виконання її ще в 1945 році та в наступнім. Явна частина з'ясовує ідеологічні заложення повоєнного та погітлерівського світу. Ця частина, як виходить з опублікованих вже документів департаменту стейту є американського авторства. Вона встановляє, що в повоєннім світі мають бути по всіх країнах настановлені демократичні уряди з волі народу згідно зі засадами Атлантійського Чартеру, та згідно з Основною Декляраціею саме тоді основаних Об'єднаних Націй. „Це є засада", читаємо там, „Атлантійського Чартеру: Право всіх народів вибрати собі форму влади, під якою вони бажають жити, привернення суверенних прав та самоуправи тим народам, яких народи-наїздники позбавили суверенности".

Згідно з тою засадою поверталі до державного самостійного життя Польща та Чехословаччина.

Виринуло тоді питання границь поміж відродженою Польщею та СССР, себто Совєтською Україною, Совєтською Білоруссю та Совєтською Литвою. Сталін, висуваючи зручно принцип етнографічний, зажадав включення Західної України, Західної Білорусі та Виленщини до СССР, зглядно до відносних совєтських республік.

Як знаємо з матеріялів департаменту стейту, нині вже опублікованих, що в комісії територіяльних розмежувань американського зокордонного уряду були найбільше дивачні погляди на майбутню польсько-українську межу. Тих проєктів було аж п'ять і всі вони були наругою над тими саме засадами Атлантійського Чартеру, які американський уряд сам здефінював був для Ялтської Конференції. Американські проєкти зовсім не брали під увагу етнічних відносин на західно-українських землях, хоч про них члени Комісії стороннично, але все таки були поінформовані. Американські плянувачі зовсім іґнорували боротьбу українського народу західних земель за своє право на самовизначення, хоч ця боротьба була американським членам комісії територіяльних розмежувань добре знана, бо навіть відповідний реферат був в актах департаменту стейту. Іншими словами, американська Комісія брала під увагу тільки інтереси Польщі та бажання Вашинґтону за ніяку ціну не допустити границь СССР до Карпат.

Інше становище в цій справі займала Британія, добре ознайомлена зі справою Західно-Української Народної Республіки та з етнографічним характером тих земель. Представник Британії Винстон Чорчил, стояв при тому, що ціла Західна Україна, Західна Білорусь та Виленщина мають бути включені до відповідних совєтських республік, себто до СССР, бо це території непольські. Сталін спирав права совєтської України на тих самих основах, додаючи ще й цей арґумент, що західні українці голосуванням восени 1940 року заявилися за прилученням до радянської України, що є здійсненням постанови Атлантійського Чартеру, себто, що нарід території має право вирішувати, до якої держави хоче належати.

Остаточно през. Рузвелт уступив; Сталін показався „великодушним", бо обіцяв поробити поправки польсько-української границі в користь Польщі на терені Галичини і так усталено в Ялті теперішні кордони Польщі та України. Польський прем'єр Міколайчик, під деяким натиском західних аліянтів, оце рішення Ялтської Конференції в справі польсько-українських кордонів прийняв. Умова заключена наступного року поміж Польщею та Україною в справі виміни населення остаточно усталила кордони Польщі та України як складової частини СССР.

В роках 1945 та 1946 переведено обмін населення. З західно-українських земель переселилось до Польщі понад один мільйон поляків, натомість з Лемківщини та зі Засяння переселились на Україну біля шість соток тисяч українців, що їх совєтська влада поселила передовсім в околицях доволі колись спольщеного Поділля та на Херсонщині. Зі столиці Західної України, зі Львова, переселили до Вроцлава над Одрою польський університет, стару бібліотеку Оссолінських, польські музеї та всю інтелектуальну еліту. Перевезли на захід навіть відомий львівський пам'ятник Міцкевича. Тим чином цей мітологічний „польський Львів" навіть зовнішньо перестав існувати. Большевики скасували польську римо-католицьку митрополію, основану в Галичині ще 1375, себто провід Римо-Католицької Церкви на українських землях, твердиню польськости на Західній Україні. Тим чином Західна Україна, зокрема Галичина, стратила навіть той частинно польський характер так само, як остаточно спольщилась наша Лемківщина та Засяння. Ділося це в більшій частині насиллям, проти волі населення, але такий є нині фактичний стан польсько-українського пограниччя.

В явній частині Ялтської умови вирішено теж другу справу, що життєво заторкає справу України, а саме її членство в Об'єднаних Націях, як члена основника тої міжнародної установи.

Ще перед конференцією в Ялті працювала аліянтська комісія в Домбартон Овкс під Вашинґтоном, яка підготовляла організаційні рямці плянованої організації Об'єднаних Націй. Члени Комісії не могли погодитися в двох основних справах: перша, кільки голосів має мати СССР в Об'єднаних Націях, а друга, чи вдержати право вета на Комісії Безпеки Об'єднаних Націй, чого конечно домагалися большевики. Ці неполаднані справи перенесли на Ялтську Конференцію.

Спершу представники Сталіна домагалися, щоб 16 конститутивних республік СССР мали своїх представників в Об'єднаних Націях, але остаточно погодилися на те, щоб членами основниками Об'єднаних Націй став СССР з Україною та Білоруссю як найбільшими конституційними республіками СССР і з найбільшими автономічними правами. Писалося свого часу в пресі, що на запит Рузвелта, пощо Сталін форсує до Об'єднаних Націй Україну та Білорусь, червоний диктатор мав відповісти, що він має теж свої внутрішні проблеми та хоче заспокоїти своїх українців. Остаточно, на основі постанов Ялтської Конференції, Україна стала членом-основником Об'єднаних Націй.

(Докінчення буде)

Німеччина зблизька

(Від нашого кореспондента)

„Господарське чудо" — так називають економічне відродження Західної Німеччини після катастрофи II світової війни. Треба дивуватися величезній енергії та дисципліні цього народу, що навіть після програної війни, яка принесла страшну руїну, не заломився, а зразу ж приступив до праці і відбудови своєї країни.

В роках 1945-48 напівголодні робітники та інженери уряду Чехословаччини про мислових підприємств для репарацій, але одночасно вели роботу для створення нових фабрик.

Подаючи до відома рішення уряду Чехословаччини про вигнання всіх німців із цієї держави, тодішній президент Бенеш казав, що між цими німцями вийдуть із Чехії також „творчі голови". Дійсно, деякі галузі промисловости, якою була славна Судетщина, тепер відродилися в Західній Німеччині (шкляні вироби, мистецька і текстильна промисловість і т. д.). Із Східної Зони Німеччини Москва забрала славну фабрику оптичних приладів Цайса (в Єні). В Західній Німеччині створено по війні подібні підприємства, бо німці мають визначних спеціялістів для цього.

Уперта праця і господарська організація забезпечує певний добробут для Західної Німеччини. Минула пора, коли на вулицях німецьких міст переважали худі, виснажені постаті, яким бракувало „кальорій". Тепер знов у країні, що п'є добре пиво і добре харчується, бачите не тільки добре вгодованих людей, але й феноменальних череванів. Тяжко собі уявити голову міста („бюрґермайстер"), без солідного черева, це, так би мовити, належить до „професії": з урядового обов'язку бюрґермайстер мусить брати участь у різних святочних обідах і вечерях, то не може відмовитися від доброго пиття або смачних страв.

В Зах. Німеччині мало говорять про політику: молодь і старші захоплюються спортом. Це предмет розмов усюди, де збираються люди: в каварнях, ресторанах, купальнях. Байдужість і втома від „високої політики" не дає розвинутися крайнім течіям: комуністам і націстам. В інших обставинах ці напрямні мали б широкі тайні організації. Але, тепер і той і другий рух має своє джерело в совєтськім Берліні та в Москві. Відродження німецького нацизму дуже бажане для Москви, бо тоді можна лякати світ німецькою небезпекою.

Німецька ілюстрована преса уділяє багато місця різним матеріялам про Гітлера і його поплечників. Теж часто пишеться про родинні справи княжих, королівських і цісарських родин Німеччини. Але не видно більше менше помітного руху за відновлення монархії в Німеччині. Забагато було б претендентів на трон, бо трони були в Німеччині перед 1918 роком в кожній провінції.

В різних частинах Німеччини діють „праві" групи, створені „денацифікованими" особами з доби „Третьої Імперії". Ці групи пропонують свої „протикомуністичні" послуги окупаційним владам. Недавно розкрито, що така організація — „Союз Німецької Молоді" (провідники — бувші старшини німецької армії, зовсім не в молодому віці), мала на увазі знищити в першу чергу найвизначніших діячів німецької Соціялістичної партії, відомих своєю непримиренною боротьбою проти Гітлера і Сталіна. Провідників Союзу Німецької Молоді заарештовано. Слідство покаже подробиці і політичне тло цієї афери. Частина німецької преси твердить, що для Москви могутня німецька соціялдемократія була і далі лишається „головним ворогом". Пригадують при цім „кооперацію" гітлерівців з комуністами перед 1933 роком і „сердечні відносини" між Москвою і Берліном в рр. 1939-41.

Л. І.

О. Г.

ЧЕРВОНИЙ СКЕТЧ У СЛОВАЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

(До восьмої річниці комуністичного путчу на Словаччині)

(14)

Але рідко хто розумів небезпеку комунізму, а ще менше — небезпеку російського імперіялізму.

В Ревуці сиділи ми тижнів три, а положення не змінялось. Ми і самі це відчували і урядовці нам говорили, що утримання такого поважного числа біженців падало великим тягарем на бюджет Окресного Уряду. Окрім того, мав уже розпочатися учбовий рік, і шкільний будинок, перетворений на своєрідну в'язницю, мусів бути звільнений. Однак, на якесь радикальне розв'язання проблеми уряд і далі не діставав дозволу з Банської Бистриці.

— Ті словаки з нами, — якось то дотепно зауважив Іван Антонович, — чисто, як хлопчик, що набрався поганої хвороби: і мамі боїться сказати, і до лікаря стидається піти і хворим не може лишитися. Так і тут: і випустити нас самі бояться, і постріляти не можуть відважитися, і годувати не мають чим. От бідний нарід!..

Одного ранку, коли ще подвір'я було цілком порожнє, зустрічаюся з Сергієм Михайловичем.

— Ну, як діла? — питає він, подаючи руку.

— Це я б могла вас спитати: як діла? Скажіть, що врешті решт з нами буде?

Сергій Михайлович зідхає.

— Не знаю... Ми самі вже хочемо якось вирішити вашу справу, але як її вирішити, щоб було добре?..

— Я вам пораджу: заплющте на одну ніч очі — і ми повтікаємо. Тоді будете мати спокій.

Сергій Михайлович зідхає знову:

— Куди ж вам тікати? Вам нема вже куди тікати, — каже співчуваючо і багатозначно...

Це мене роззлостило. Я безпардонно беру Сергія Михайловича за маринарку, прихиляю його до себе і ще з більшою багатозначністю говорю йому просто в очі:

— А вам — ще менше, як нам, дорогий Сергію Михайловичу!..

— Що? — здригається Сергій Михайлович.

— Дуже просто: ми ще маємо один найгірший вихід — Німеччина. А у вас тепер і того нема!..

Сергій Михайлович легко блідне, але вдає байдужого.

— Мені непотрібно тікати. Я буду сидіти на місці.

— Сидіть. Але, затямте собі: коли сюди прийдуть большевики, то ми ще можемо виправдуватись тим, що нас насильно вивезли німці. А от ви?.. Що ви скажете, коли вас спитають, чому ви чверть століття сиділи за кордоном, навіть чуже горожанство прийняли, а додому не вернулися?..

— Я? Я не міг раніше, — починає безпомічно виправдуватись наївний Сергій Михайлович, ніби справді опинився перед репатріяційною комісією. — Спочатку була війна... потім я працював... а потім мусів кінчати студії...

— Ха-ха-ха!.. А потім? I це у вас називається „поважними причинами"?!! Ви вже ліпше заздалегідь придумайте щось інше, бо такими „арґументами" остаточно затягнете собі зашморг на шиї. Вам скажуть, що, коли була війна, то ви мусіли приймати в ній участь по стороні червоної армії. Ви працювали? Але ж ваша батьківщина після війни і до останнього часу потребувала робочих рук. Ви хотіли учитися? Але ж у нас школи різних профілів і ступенів стояли отвором для бажаючих учитися. Отже, ви здезертирували з війська, працювали для капіталістичного заходу і вчилися в буржуазному середовищі!.. Боюся, що коли нам кажуть тепер кров'ю змивати свої „провини", то у вас на ваше оправдання крови не стане...

На жаль, нашу розмову уривають цікаві, що підходять послухати, а тому мені не лишається нічого, як відійти.

Здається, що Окресний уряд, не дочекавшись бажаної відповіді з Банської Бистриці, вирішив на власну відповідальність розв'язати нашу проблему. Тому одного дня нас повідомили, що бажаючі працювати в сільському господарстві можуть знайти роботу в довколишніх селах і вийти зі школи. Це було не те, чого ми хотіли, але все ж таки ми і цій вістці зраділи. Коли ж ми взяли мапу і почали на ній шукати вказані села, то на своє привелике здивування виявили, що всі вони знаходяться на самому мадярському кордоні. Обміркувавши справу на всі сторони, приходимо до висновку, що словаки не хотять з нами морочитися або не хотять бруднити собі рук масовою передачею біженців у руки большевиків, а тому давали нам можливість самим шукати дороги для свого спасіння. Цим треба було скористуватися.

Наша громадка постановляє і далі триматися купи і вибрати одне село. Але яке?

— Слухайте, — каже до мене Іван Антонович, — ви підіть до того вашого приятеля Сергія Михайловича і вивідайте якось від нього, чи дійсно це певна політика і, якщо так, — то з якого села найкраще тікати?

Решта годиться з думкою Івана Антоновича, і мене виряджають до нашого „опікуна".

Коли приходжу — застаю цілу родину за кавою. Сідаю до столу і заводжу розмову чисто по-приятельськи.

— Скажіть, Сергію Михайловичу, для чого нас посилають якраз у прикордонні села?

Сергій Михайлович густо червоніє і опускає очі.

— Для того, щоб дати вам можливість заробити собі на життя, — відповідає, не дивлячись на мене.

— Але чому саме в прикордонні села?

— Хіба самі прикордонні? Не знаю... Ми вибирали багаті села, де є робота.

— А... — тільки скажіть правду! — ви не хочете, щоб ми повтікали? Мені не треба багато говорити, дайте тільки якийсь отакий малесенький знак — а ми вже всі будемо знати, що нам робити...

Сергій Михайлович зосереджено допиває каву і мовчить.

— Прийняти вашу мовчанку, як той „знак"? — питаю наполегливо.

Він відставляє порожнє горнятко і витягає цигарки.

— Не розумію все ж таки, — каже мені, — чому ви хочете тікати? Ну, хай уже чоловіки тікають. Ну хай уже тікають жінки разом зі своїми чоловіками. Але ви? Ви — учителька, вдова з дітьми? Навіщо ж вам утікати, коли вам нічого не загрожує?!. I то, розумів би я, коли б ви хотіли тікати в Америку, а то — в Мадярщину! Що ви там забули? Що ви там знайдете?.. Та й в Мадярщині ви не втримаєтесь довго, бо і в Мадярщину росіяни прийдуть. Хочете, хіба, до Німеччини? Почуваєте такі симпатії до німців?..

Це мене вкололо.

— Сергію Михайловичу, — відповідаю щиро, — говорю зараз з вами цілком одверто: ні я, ні взагалі всі біженці, ми не маємо симпатій до німців. Ми їх знаємо краще, як ви, і до ненависти маємо більші підстави, як словаки. Коли б ми стриміли до Німеччини, то поїхали б туди ще з дому. Німці для нас такі самі вороги, як і большевики. I коли ми тікали на Захід, то зовсім не з симпатій до німців, а в надії десь знайти куток, в якому можна буде врятувати своє життя.

— В Европі, — сказав Сергій Михайлович, — ви такого кутика не знайдете, бо большевики заллють всю Европу.

— Не вірю. В кожному разі, я буду тікати так довго, поки буде найменша можливість: через Мадярщину, Німеччину, Францію, Еспанію, Портуґалію, аж до Лісбони...

— А далі?

— Далі? Коли не буде вже куди тікати — тоді з дітьми сторч головою в море!

(Продовження буде)

Микола Галій

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА РОСІЇ НА УКРАЇНІ

В СВІТЛІ ІСТОРИЧНИХ ДОКУМЕНТІВ.

I.

Від ранньої історії, моменту злуки України з Московією аж до наших днів, Москва ніколи не перебирала в засобах у переведенні своїх імперіялістичних плянів щодо України. Її основною, історичною метою було і залишилося дотепер, знищити й тіні не залишити з права української нації на самостійне державне життя, яке їй було забезпечено Переяславським договором 1654 р.

І не зважаючи на історичний акт договору, заключеного між Україною і Московією, вся історія взаємовідносин між обома державами на протязі 298 років, це пляномірне, безоглядне, нелюдсько-жорстоке нищення українського народу і його культури всякими способами.

Московія, завоювавши Україну мілітарно, намагалася усіми апаратами державного й національного панування вирвати з корінням всякий зверхній прояв існування української нації. Тому з самого початку мілітарної окупації України, царський уряд при помочі наставлених генерал-губернаторів, примінив брутальний терор не тільки проти українських „політичних провідників і козацької старшини, але й проти української інтелігенції взагалі. Ціль була ясна.

Обезголовити маси, ізолювати їх від політичного і духового проводу, а в результаті, звести їх на об'єкт російських національно-державних інересів.

Російський учений, професор Геннадій Фетотов у статті „Доля імперій" (Новий Журнал ч. 16. 1947 р.), займаючись українським питанням, пише:

„Вже від половини 19 віку, в Кирило - Методіївському Братстві, український рух приймає політичний характер. Пробудження „України, а особливо сепаратистський характер українофільства, здивував російську інтелігенцію і він до кінця залишився для неї незрозумілим".

Що говорить Г. Федотов про стремління об'єднати Укривати правду російської політики на Україні.

країну з Московським царством?

„Ми уявляли за схемами російських націоналістів, що малороси, видючи під польським гнобленням, тільки й жадали, щоб об'єднатись з Москвою. Але українці в Польсько-Литовській державі, всисали в себе надзвичайно багато елементів польської культури й державности. Москва з її східним деспотизмом була їм чужа. Коли релігійні мотиви схилили козацтво до унії з Москвою, тут на нього чекали гіркі поневіряння. Московське віроломство незабутне аж досі".

На іншому місці, автор статті, про формування української нації й її стремлінь, говорить:

„У нас на очах народжувалась нація, але ми заплющували на це очі. Нації не було, але вона народжувалась віками, і в дедалі прискореному темпі за наших днів. 1917 рік був актом її офіційного народження. Російські націоналісти перші помітили небезпеку, що загрожувала імперії. Вони відповіли на неї посиленням русифікації, цькуванням інородців, глузуванням з українців і жидівськими погромами. Коли у Великоросії переміг большевизм, від неї почали бігти, як від чуми. Большевики зібрали імперію силою зброї і терором".

Тих кілька цитатів зі статті російського вченого ми подали для того, щоб показати читачам, який, з історичної перспективи був дійсний стан взаємовідносин Росії до України з точки погляду самої російської науки.

Тепер постараємося навести низку історичних документів, які якраз про таке наставлення російської політики на Україні свідчать і переконливо його доказують. Ці документи, як не можна краще, яскравими фарбами малюють жорстоку дійсність українського народу на його власній землі за царської влади і політику тієї влади у відношенні до українських змагань.

Документи, які ми тут наводимо важливі тим, що походять з російських джерел, навіть з тайних архівів. Тому вони є найавторитетніші вияв

У другій половині 19 століття, російське міністерство народньої освіти в Петрограді, видало було такий секретний приказ усім підпорядкованим йому органам в справі політики в шкільництві на неросійських землях:

„Ми повинні обов'язково й неухильно навчати „інородців" по-російському, щоб у кожному поколінні російська мова стала рідною і наша російська культура стала їхньою культурою. Звичайно за мету освіти всіх „інородців", що живуть у межах нашої батьківщини, безперечно повинно бути зросійщення їх (злиття з російським народом)". — (Сборник минист. народ. просвещ. за 1869-1870 год).

Шість літ пізніше в 1876 р., той сам уряд Его Императорського Величества, видає славнозвісний указ, який є найганебнішим документом в історії культурного розвою людства, і найбрутальнішим проявом нищення без усякого маскування основних прав людини і народу.

Цим указом царський уряд заборонив всякий прояв культурного життя на Україні в українській мові. Для характеристики цього драконського документу, наводимо точний зміст третього його пункту:

„Государ Император 30 минулого травня „височайше" наказати зволив: заборонити так різні сценічні вистави українським „наріччям", а також і друкувати текст тим самим наріччям до музичних нот". — (М. В. Д. Главное Управление по делам печати 5. 6. 1876 г. Секретно. Григорьев, Начальник Управ. по делам печати).

Уважаємо, що всякі коментарі до того документу зайві, одначе для характеристики режиму на Україні в національно культурному секторі, ми наведемо виписки з статті: „Краткій очерк из исторіи отношеній русских цензурных законов к украинской литературе". (Русская Мысль, год 25. Москва 1905. март стр. 127), у якій автор росіянин об'єктивно на основі фактів описує методи боротьби проти змагань українського народу за свої найприродніші права в добі вселюдського поступу за повне визволення людини з-під будь-якого поневолення.

Ці виписки наводимо ще й тому, щоб наявно показати, що варта антиукраїнька пропаганда російської демократії на еміграції про рівноправність неросійських народів в Росії та її істеричний крик про українські „мифи", „шовінізм", „ненависть" до російського народу, „фальшування" історії т. д., і т. д.

Отож в наведеній статті читаємо:

„1903 рік був жалобним ювілейним роком для України тому, що минули сорок років з того часу, як появився державний „указ", який проголосив переслідування української літератури в Росії. Історія російської цензури надзвичанйо сумна. Для України завжди видавалися в Росії окремі цензурні закони, які здійснювали з драконською жорстокістю, не так як у відношенні до інших національностей.

Зовсім не те було в Московії. Неграмотний і некультурний народ в Росії XVI.—XVII. віків дивився на друкування книг як на чортівське єретичне діло. Єпископи Московії дбайливо слідкували за тим, щоб освіта ни ширилася між народом. Друкування книг прийняли всі кляси Московії неприхильно. В Україні перші приватні друкарні появились вже в XVI. віку при церковних Братствах. Там друкувалася і світська література. Після приєднання України до Москви, в московськім царстві вперше появилася цензура, і головним чином для України. І от 1720 року духовна московська колеґія слідкує за тим, щоб в українській літературі не було ніякої різниці і окремого „наріччя". Пізніше такі „укази" виходять 25 січня та 20 березня 1720 року. Той „указ" був великим ударом для України, бо він знищив початки української літератури, які що лиш були появилися. Після київської катастрофи (1847) року цензура, скріпивши нагляд над українькою літературою, не гербувала для цього ніякими засобами і користувалася для осягнення своєї цілі різними способами, навіть шпигунством і доносами".

(Продовження буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

На ширші води: До концерту проф. Ігоря Білогруда.

Український Мистецький Клюб в Шікаґо (Ukrainian Arts Club) уже відомий американсько-українському громадянству із своєї діяльности, себто поширення слави українському культурному імені.

Пригадаємо, що цей клюб об'єднує головно тут народжених американських громадян українського походження, що мають вищу освіту. Його перше завдання: з'єднати якнайбільше членів, навіть таких, що мало, або зовсім не знають української мови, влаштовувати концерти, фестівалі, мистецькі виставки, покази українських народних звичаїв і взагалі української культури в першій мірі американцям іншонаціонального походження. Здобутими фондами допомагати стипендіями українській студіюючій молоді, помагати нашим мистцям у їх виступах перед американцями та ширити серед впливових американців літературу про українську справу.

Щорічні музичні фестівалі „У. М. К." в Шікаґо стали вже в нас традиційними і мають заслужене признання тутешньої української громади. Зокрема фестіваль у квітні цього року був на високому мистецькому рівні. Він цікавий також тим, що в ньому взяв участь шведський чоловічий хор, зложений з американців шведського походження з південної частини Шікаґо.

„У. М. К." вдержує живі зв'язки з колами американців іншонаціонального походження та рішив запрошувати щороку іншу національну групу до участи в цьому квітневому фестівалі.

Тепер Український Мистецький Клюб готує нам нову цікаву мистецьку імпрезу. Дня 2 листопада 1952, в Кімбал Гол", при Вобеш Евню і Джексон Бульвард, виступить з власним концертом проф. Ігор Білогруд, відомий наш піяніст і композитор. В програму входять фортепіянові твори клясичних, модерних і українських композиторів та його власні композиції. Початок в год. 3.30 пополудні.

Допомагає в цьому виступі наш Український Мистецький Клюб.

Проф. Білогруд дав себе пізнати як талановитий музик ще перед 2-гою світовою війною. Він народився в Ромнах, на Полтавщині. Студіював у київській Музичній Консерваторії у відділах фортепіяна і композиторсько-теоретичному. Коли трапилась у зв'язку з подіями другої світової війни нагода позбутись „тепла і піклування ясного сонечка", молодий проф. Білогруд переїхав у Західню Німеччину. Тут п. Білогруд поглиблює свої музичні студії в Гайдельберґу і Карльсруе, закінчує їх дипльомом учителя фортепіянової музики та здобуває своєю працею і талантом високу оцінку західньо-европейських й американських музичних кол. Доказом цього є м. і. те, що вони допомагають йому в його концертових виступах у західній і південній Німеччині: в Гайдельберґу, Штутґарті, Карльсруе, Ашафенбурзі, Мюнхені та в інших містах. Підчас цих виступів наш піяніст крім чужих авторів грав теж композиції українських композиторів та свої власні. Музична критика давала цим виступам високу оцінку. В Карльсруе п. Білогруд аранжував музичні виступи дитячого театру та компонував для нього музику. Виступав теж на українських музичних імпрезах.

Після переїзду до Америки проф. Білогруд, після короткої перерви, далі працює у свойому фаху. Веде в Шікаґо фортепіянову студію для українських дітей.

Ще додамо, що в Бостоні, в „Ню Інґленд Консерваторі" виконувались між іншим, теж і його твори.

Комітет „У. М. К.", що займається влашовуванням концерту проф. Білогруда, складається з п-і Марії Паньків-Любезної, п. В. Пешена і п. Олександра Бобака.

Треба сподіватись, що наші громадяни масово візьмуть участь у цьому концерті, щоб засвідчити перед іншими, що ми цікавимось і радіємо ростом наших талантів.

М. Подільський.

Привітання єпископа кир Івана для Українського Конґресового Комітету

Конвенційний Комітет П'ятого Конґресу отримав від Високопреосвященого Владики Івана Бучка, Апостольського Візитатора Українців у Західній Европі, лист із 23 вересня 1952, ч. 1023 такого змісту:

„Прошу прийняти мою сердечну подяку за ласкаву пам'ять і повідомлення про П'ятий Конґрес Американських Українців у днях 4—6 липня ц. р. в Ню Йорку. Жаль мені дуже, що Ваше цінне письмо враз зі залучниками з дня 1. липня ц. р. спрямоване до Сарнель коло Парижа не було мені доручене в Парижі, відки я виїхав до Голяндії якраз 1. липня, а було відіслане до Риму так, що я його прочитав щойно з поворотом до Риму по Апостольській Візитації в краях Зах. Европи в перших днях вересня ц. р.

Та хоч не міг я привітати Конґрес в свойому часі відповідним письмом, то знаючи відкиіноді про нього, я вітав духом Шановних Учасників Конґресу і благословив цілим серцем та й просив Божого благословення для цієї корисної праці, яку провадить наш славний Український Конґрес в Америці для добра нашої Батьківщини України.

Мило мені було довідатись про великі досягнення цьогорічного Конґресу і за це не перестаю дякувати Милосерному Богові й просити Божого благословення на майбутнє для нової Президії Українського Конґресу і для тих усіх, що з ним співпрацюють. Оце й мої найкращі побажання для Хвальної Президії Конґресу, які прошу ласкаво передати на руки Голови Впов. Пана Проф. Д-ра Льва Добрянського та запевнити його, що з радістю прийняв я вістку про його поновний вибір на Голову Президії Конґресу, з вдячности за його дотеперішний мудрий провід, за зручні виступи перед американською владою в обороні української справи і за безперечні досягнення, а вкінці з надією на дальші успіхи в майбутньому, щоб усміхнулась Мати — заплакана Мати".

Щераз і щераз благословлю Вас усім добром

Відданий Вам як завжди у Христі Господі брат і слуга

† Іван Сп. АВ."

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників!

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовими марками 10 ЦЕНТІВ за виготовлення нової адресарної кліші, а члени УНС ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи".

АМЕРИКА ЗБЛИЗЬКА

АВТО

Кожного, хто приїжджає до Америки, вражає найбільше те, що по вулицях міст і прекрасних шосе такі маси авт. Це враження, найбільш могутнє в перші дні побуту в Америці, ніколи не покидає неуродженців Америки.

Згідно із статистикою, що четверта людина в Америці має власне авто. Немало таких родин, що мають два, а то й три авта. Сильно розгалужена автобусова сітка перевозить щорічно мільйони людей з міст до міст і з дому до праці, а великі комерційні тягарові авта в господарстві Америки займають передове значення.

В нещодавно оголошеній статистиці, стверджується, що в 1951 році Америка мала 42,682,591 пасажирських і 9,035,754 тягарових авт. Крім того було зареєстрованих 230,461 автобусів.

Пересічний вік авта — 7.1 років, перед війною авто служило тільки 5.5 років. 43% авт, що їх вживають сьогодні, це моделі з-перед другої світової війни.

Майже 70% тих, що мають авта, вживають їх, як засіб транспорту з дому на місце праці. Для вдержання і поширення шляхів, Америка видає пересічно 4,5 міліярда долярів річно.

Після вибуху війни продукція авт в Америці зменшилася незначно. Зате авта, що їх тепер випускають, звичайно вивінувані щонайкращими матеріялами, всупереч побоюванням, що після мобілізації продукції на воєнні цілі так не буде. Кожна фірма, що продукує авта намагається вмонтувати в авто щось нового, щось такого, чого ніяка інша фірма не має. І так, одна фірма славиться найсильнішим мотором, інша — найкращими ресорами. Ще інша має вмонтоване в сидіння рухоме ліжко, а інша хвалиться найбільш „безпечним сидженням". Є такі, що звертають увагу на величину, і є такі, що пропаґують перш-усього поворотність авта. Більшість авт на 6 і 8 циліндрів, авта з меншою силою не користуються широкою популярністю.

М .В. Дольницький

Хроніка українського життя

В АВСТРАЛІЇ

ПІДГОТОВЛЯЮТЬ АВТОРСЬКИЙ ВЕЧІР ПИСЬМЕННИКІВ У СИДНЕЇ

Культурно - освітня референтура Української Громади Сиднею підготовляє авторський вечір українських письменників та поетів, що живуть у Сиднею та Ню-Савт Велсі. Вечір відбудеться на початку наступного місяця. В вечорі візьмуть участь Євген Гаран, В. Білик, І. Пеленська. Я. Масляк, Р. Драган, В. Онуфрієнко та інші автори.

В КАНАДІ

ПЕРЕД КОНЦЕРТОМ СТЕЦЮРИ

Ґренд Прері. — Роман Стецюра, хоч молодий та славний вже український піяніст виступить з концертом в місцевій Вищій Школі в дні 27. жовтня. П. Стецюра, який саме об'їзджає Західну Канаду з музичними виступами, був запрошений до Ґренд Прері місцевим Ротарі Клюбом, для виступу в рямцях річних „Селебріті" серій.

ПОМЕР КНИГАР А. ХАРЮК

У Келґари, Алта, помер Атаназій Харюк, власник одинокої книгарні. Походив родом із Буковини, де ще має при житті матір. Тому, що був самітній і не оставив тестаменту, його майно перебрала держава.

20-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ УНО В САСКАТУНІ

Саскатун, Саск. — У неділю, 28 вересня, місцева філія УНО святкувала 20-річницю існування своєї організації. З цього приводу відбулися широкі сходини в залі Українського Нац. Дому, на яких голова КЕ УНО, інж. Вол. Коссар із Вінніпеґу, наділив особливими відзнаками піонерів місцевої філії УНО.

Увечорі в цій же залі відбувся ювілейний концерт, в якому виступили три хори і група виконавців народних танців. Був теж виступ дитячого драматичного гуртка.

Л. Островський

ЗУСТРІЧ

У зв'язку з писаннями і розмовами на російсько-українські теми, подаю спогад Гриця Червоного, що був вояком у російській армії під час Першої світової війни, а потім, діставшися до полону, перебував у таборі полонених у Фрайштадті в р. 1916. Я мав нагоду часто з ним розмовляти і з його слів записав випадок з життя Г. Червоного про першу його зустріч з українцями з Галичини.

„Після вибуху Першої світової війни, російський уряд забалакав, що Росії конечне потрібна Ґаличина, що вона стогне під австрійським „ярмом" і її треба „визволити". Російський уряд став пропаґувати ці думки в пресі. Цензура вишукувала й скреслювала всі небажані для неї думки в пресі, а особливо в українській.

Зрозуміло, що я, малосвідомий українець, не міг зрозуміти: як мені треба дивитись на війну, задля чого вона ведеться, тощо. Покликаний у ряди армії, я не знав, що робити, яке зайняти становище, й чи потрібна мені Галичина.

Коли приходилось питати в людей, більш політично свідомих, то, відповідь з боку росіян була: „Все це дрібничка! Україна отримає всьо після війни лиши б забрати Галичину".

Також була відповідь і по часописах, також була й загальна думка, бо сподівання в'язали з „визвольним маніфестом до поляків кн. Николая Николаєвіча". І ще писали, що тепер нема ні українців, ні поляків, а є одна велика Русь.

Вубухи патріотизму й маніфестації так оголомшили мене, що я не знав, що діяти. А ще й мутили та пишні промови генералів, про те, що німець — страшний наш ворог і що Галичину потрібно „визволити", так на мене вплинули, що я повірив, що німець дійсно небезпека для нас, і що Галичину потрібно конче визволити.

Я зробився російським патріотом, забув, що я українець. Та це тривало недовго. Скоїлась подія, яка мені на все розкрила очі.

У вересні я був на станції в Києві. Саме прибув потяг із австрійськими полоненими, а між ними були й галичани. Українська мова з галицьким акцентом так і полилась навколо, бо всі полонені вийшли на перон. Чую один студент питає:

— Звідки будете?

— Зі Львова.

— Українець?

— Так.

Бачу, вони стискають руки міцно, щось тихенько починають балакати.

Російський офіцер ходить між ними й звертається до одного вояка з інтелігентним обличчям:

— Ти кто такой?

— Українець, пане поручнику.

— Да, ти очень харашо гаваріш на хахлацкі, савсєм русскій! Ти что, ґрамотний?

— Я студент львівського університету й зовсім не „хахол", не руський, а українець!

— Нікакіх украинцев нєт! крикнув офіцер. — Нікакой Украини нєт і не будет, а єсть адна Велікая Россія і адін русскій народ, і вся ваша Галіція, і ви всє должни бить русскімі, а не украінцамі!

Ніколи цього не було й не буде, — прошептав, зблідши „визволений" брат, і відійшов геть.

Я підчас цієї розови стояв, як скам'янілий. Коли полонених построїли та повели до казарми, то я не спускав із очей співбесідника офіцера.

Увечорі я вже мав до нього доступ. Привітались. Почалися розмови, а їх наслідки були такі, що я уявив собі, що за „визволення" несе Росія в Галичину.

Заки мені прийшов час від'їжджати на фронт, я не мав близчої рідні, як мій закордонний брат полонений, який допоміг мені, російському українцеві, розкрити очі на те, де правда.

Більйонові мінеральні багатства при берегах південних стейтів

Гавстон, у стейті Тексас. — Вісімнадцять геологів і інженерів з Тексасу обчисляють мінеральні багатства в прибережній смузі Мехіканського заливу на 80 більйонів долярів. Звіт із своїх обчислень проголосили науковці саме в часі, коли передвиборча кампанія добігає кінця. Вони твердять, що вартість нафти, скондензованого ґазу і сірки занурених морською водою при берегах стейту Тексас варті принаймні 41 з половиною більйонів долярів, одначе насправді їхня вартість доходить до 80 більйонів. Вони кажуть, що оцінку вони зробили як „публічну службу", щоб розвіяти помилкове переконання людей, що прибережні обшири не мають вартости. Вони твердять, що як би федеральний уряд дістав ці багатства у своє посідання, то в такому випадкові шкільний фонд стейту Тексас втратив би прибутки, а на доповнення фонду треба б накласти нові податки на населення. Конґрес ухвалив був закон з признанням власности тих багатств для стейтів, одначе президент поклав вето і Верховний Суд признав право контролі цими багатствами федеральному урядові. Ген. Айзенгавер обіцяв, що він постарається за закон, щоб повернули ці багатства під контролю стейтів, а губ. Стівенсон пояснив, що мінерали, занурені під водою до віддалі десять з половиною милі від берега належать до стейту і тільки смуга поза цю віддаль належить під контролю федеральної влади.

Стівенсон про поміч Ізраїлеві

Вашингтон. — У зверненні до Ради Американських Сіоністів Адлей Е. Стівенсон, кандидат на президента від Демократичної партії ствердив, що Іраїль, як наймолодша держава, зустрів тепле прийняття в лоні інших народів та що, ця молода держава повинна знайти поміч для задоволення своїх потреб від нашого уряду й від нашого народу". Стівенсон підкреслив про великий вклад нової держави для побудови демократії й ці її зусилля повинні знайти відповідний відгук в інших народах. Зокрема Стівенсон підкреслив „щедру іміґраційну політику" Ізраїля, яка повинна бути зразком для наслідування в іміґраційній ділянці для ЗДА.

Виступи в Бразилії проти договору з ЗДА

Ріо де Жанейро. — Неприхильність до проєктованого договору військової взаємної допомоги між Бразилією і ЗДА все виразніше помічається в усій Бразилії. До неприхильних голосів про проєкт договору прилучилися й бразилійські часописи, що не є комунофільськими та що досі не визначались особливою неприхильністю до ЗДА. Ці часописи об'єднались у спільній акції проти затвердження бразилійським конґресом документу, що його був підписав ще 15 березня міністер закордонних справ. Часописи підкреслюють, що затвердження цього договору змусить державу піддати устійнення цін на стратеґічні матеріяли закордонним чинникам, що може відбитись небажано на економічному житті країни. Це твердження не відповідає духові проєктованого договору, який передбачує посильний і згідний з спроможностями країни вклад в оборону. Не відповідає теж договорові твердження критики, що в ньому порушено конституцію Бразилії, даючи президентові держави право висилати війська для закордонної акції. Виступи поміркованої преси попередила гостра критика проєкту договору з боку місцевої комуністичної преси.

ТРУМАН ПЕРЕДБАЧУЄ ЗАКІНЧЕННЯ ПОНЕВОЛЕННЯ ЧЕХІЇ

Вашингтон. — З приводу святкування чеською іміґрацією традиційного Дня незалежности — 28 жовтня, — президент Труман вислав листа на руки предсідника виконавчого комітету Ради Вільної Чехословакії, в якому висловив надію на звільнення Чехії від поневолення. У своєму листі, президент підкреслив, що поневолена комуністами Чехія не залишилась осамітненою в добу, коли вільні нації вкладають величезні зусилля для побудови спільного фронту проти совєтського напасництва. Справедливість і воля переможуть, ствердив у своєму зверненні президент, підкресливши що певність у цій перемозі повинна влити добрі сподівання у мешканців країни, що перебуває „у темряві ночі комуністичного рабства, яке принесло знівечення волі, горожанських прав і гідности людини, переслідування релігійного життя та викривлення культурного життя".

Посмертна Згадка

ОЛЕКСА НИКОН, член 204 відділу УНСоюзу в Ню Йорку, помер дня 25-го жовтня в 59. році життя. Покійний родився в селі Холоїв, повіт Радів, Україна. Полишив в смутку двох синів, Деня і Володимира на Україні. Похорон відбудеться в середу, 29. жовтня, з погребового заведення Петра Яреми до Української Автокефальної Правосл. Церкви св. Володимира на 14. вул. Проситься членів, котрі є вільні від праці, щоб взяли участь в похороні. — В. И. П.
В. Гасій, секр.

18. жовтня 1952 р., упокоївся в Бозі, по короткій і важкій недузі, в 43. році життя, наш Найдорожчий Брат і Шваґер

бл. п. МИРОН КАЧАЛА

— лікар ветеринарії, хорунжий 18. Стріл. Дивізії „Галичина", й учасник боїв під Бродами.

Похорон відбувся в Драйден у Канаді, дня 26, 10. 1952 р. — Хай чужа земля буде Йому легкою!

Панахида за спокій душі бл. п. МИРОНА КАЧАЛИ, відбудеться 2. листопада (неділя) в год. 12:40 по полудні в Храмі Св. Юра на 7 вул., в Ню Йорку, на яку запрошують Рідних, Друзів і Знайомих

прибиті горем: сестра — ОЛЕНА і шваґер — ЯРОСЛАВ ДАНИЛИШИНИ.

ТАРЗАН, ч. 2942. Втеча для двох.

„Не бійтеся Тантора", застерігав Тарзан. „Коли він простягне свій хобот, стійте спокійно. Дозвольте йому обнюхати вас".

„Тантор не пошкодить нікому з вас тепер", сказав Тарзан. „Ви можете зблизитись до нього кожночасно без страху".

„Вночі", тихо по секрету розповідав Тарзан, „ти, О'Рорке, і ти Люкаже, втечете з допомогою Тантора. Я залишуся тут, щоб охороняти Бетті і битися з М'Люнґою".